

LA MIOPIA
Joan Tomàs Martínez

I

Tombà el cap de cantó. El voral s'obria en un biaix trencat per dos carrers amplíssims. Una remor imprecisa s'oïa, llunyana. Una remor indiferent a l'olor de l'herba humida i a la profunda rigidesa dels oceans glaçats. Els fanals arrengrerats, de dos en dos, definien un arc voltaic imperfecte. Mig pam part davall l'aixella, el suèter repetia, de bell nou, una arruga antiga, amb un vici arrelat, penosíssim. Va mirar el rellotge:

—Encara és prest, no són ni les vuit —degué pensar.

De fet, si volem ser precisos amb els detalls, encara faltaven set minuts perquè fossin les vuit.

Arnau Gibert, aliè a si mateix, girà el cap de cantó. Un xaloc tèrbol, sense esma, omplia la ciutat d'una bavor bruta i espessa que empenyia una calitja insalubre impròpia del mes d'octubre. Les avingudes, mig buides, mantenien intacte el sentit de la seva desproporció. Arnau Gibert caminava amb passes decidides, com si fugís, amb una velocitat que només és versemblant per als vianants de les grans ciutats. Ell no era un velocista. Gaudia d'una prominència toràcica cultivada amb afany al tasser dels

pitjors bars que no li permetia esprints ni altres lleugereses. Tot i la consideració horària, arribava tard. Tardíssim. I Arnau Gibert no era gaire amic de les explicacions imprecises, de les disculpes maldestres i dels ginys capciosos per excusar un retard inexcusable. Accelerà el pas.

Feia gairebé deu anys que treballava en el mateix diari. Un diari dels d'avui, «ni de dretes ni d'esquerres», resava talment un eslògan publicitari. Un diari avesat a l'adulació del govern de torn, al dictat dels inversors, amb un esperit tou, acrític i previsible. Cobrava prou malament per haver de seguir treballant i prou bé per no qüestionar-se res. Havia començat amb alguna col·laboració puntual però, a poc a poc, s'havia fet càrrec de tota la secció de cultura. I aquest procés, que hom pot pensar que l'havia fet per mèrits propis, simplement s'havia esdevingut per decantació, com una gota d'oli dins l'aigua. Arnau Gibert havia resistit totes les reestructuracions de plantilla, tots els canvis de direcció. Era prou invisible, prou irrellevant, perquè ningú no qüestionés la seva feina. Cobria literatura, música, dansa, teatre i cinema. Feia reportatges, cròniques i perfils. Ell, però, no es considerava periodista. Periodista ho podia ser qualsevol jove acabat de sortir de l'ou amb poca vista i molta arrogància. Ell era crític. Crític cultural. I, com la majoria de crítics, es considerava legitimat per difamar i escarnir uns i altres en pro d'un capteniment místic destinat al desvetllament d'una obtusa consciència col·lectiva. Paradoxalment, Arnau Gibert detestava el teatre. Però hi anava tres o quatre vegades cada setmana. Hi anava obeint un absurd principi de rigor professional. Com si aquest sacrifici, que havia estimulat encara més el seu arrelat

amor per l'anís dolç i altres beuratges tan genuïns com insofribles, interessés a algú o tingués cap casta de transcendència.

El semàfor començà a fer pampallugues. Arnau Gibert hagué d'accelerar, a desgrat, una mica més el pas per travessar els sis carrils d'aquella avinguda gegantina que s'estenia com una ferida oberta al bell mig del cor de l'urbs. Quan hagué recuperat un poc l'alè, tornà a mirar el rellotge. No podia perdre ni un segon, o no arribaria a temps. S'aturà al xamfrà esquerre per esperar un taxi. Dubtà. Confiar en agafar-ne un era agosarat, però fer el camí que restava a peu era garantia quasi segura de fer salat:

—*Fortis fortuna adiuvat* —va exclamar.

Tot just hagué obert la boca, s'alarmà per la pueril petja que havien deixat aquelles paraules dites a mitja veu. Però no hi havia ningú per certificar-ho. Això el va fer somriure en silenci. Arnau Gibert jutjava els fets d'aquesta manera, sotmès a una certa tirania retòrica que el feia subtil i agrós a la vegada. El reconfortava tothora sentir una superioritat moral fora mida, fet que compensava la seva manca d'habilitats en qualsevol altre àmbit. Contra el que pugui pensar l'intrèpid lector, el seu principal pecat no era la vanitat o la supèrbia, sinó l'estupidesa.

Arnau Gibert deixà el xamfrà, girà el següent cap de cantó i, amb un caminar poc decorós, ple d'urgència i equiparable a la més sincopada de les marxas atlètiques, enfilà una altra avinguda molt més ampla que, en el vèrtex inferior, deixava entreveure una retxillera de mar, tan bruta com salvatge.

II

Va agafar aire. Va mirar, amb ulls vius, la parròquia badoca que l' escoltava i va començar a recitar el primer vers, arrossegant amb fruïció la llengua per denotar una dicció segura, però imperfecta. Es va sentir més confortat encara quan algú, en un racó de la sala, va tossir dissimuladament mentre algú altre, en secretíssima intimitat, humitejava el contorn d'un baix ventre somort, mentre fruïa de les paraules untuoses que sortien d'aquella boca raspallada a consciència, però que no perdia mai, resistent a qualsevol dentífric o col·lutori, una vella aroma d'all covat:

La trobada nocturna dels cetacis
udolant a dos-cents mil peus de fondària,
destrueix tots els bancs mil·lenaris
de peixos i meduses gregàries,
i declara la guerra al vell món
que es marceix entre dos hemisferis.

Els segles treuen floridura
mentre el rellotge del temps
ja no toca hores.

Tots aquests versos foren dits amb una prosòdia greu, arrossegant mastodònticament cada coma, cada punt, per avall, menyspreant l'alegre cantarella dels estudiants de teatre o dels locutors radiofònics. Tanmateix, rere aquella aparent façana greu i transcendental, hi havia un edifici mig en runes, sense fonaments ni parets mestres. Un pou de pusil·lanimitat sense fons. Pere-Mateu Frau-Cabot era així. Admirava tots els grans escriptors: Zweig, Hesse, Mann, Dostoievski, Proust, Wilde, Faulkner... Venerava els seus noms, lletra per lletra, però era fonamentalment un fals, un pretensió i un ignorant. Aquesta virtut particular es devia a la seva capacitat innata per memoritzar dates, fragments, anècdotes i, fins i tot, notes biogràfiques senceres, i a la seva incapacitat per llegir res més que no fossin els titulars dels diaris. La seva tenacitat superava, i ja és dir, la seva vanitat. A diferència d'Arnau Gibert, a qui malauradament encara no coneixia, no era, en essència, un estúpid. Dissimulava amb gràcia la seva incompetència. Perquè si una cosa tenia és que era superlativament agradable. Feia poc havia fet fortuna publicant alguns poemaris que havien despertat l'interès del públic i de la crítica, deien. Acabava de fer vint-i-vuit anys. Se'l tenia per un autor jove, provocatiu i irreverent i una llarga caterva d'èpítets més d'aquests que agraden tant als lectors dels suplementes de cultura. Pere-Mateu Frau-Cabot, escrivim esforçadament el nom sencer ja que ell l'escrivia esforçadament així, complet, i amb dos guionets pedants, clavà la mirada al senyor del baix ventre llimacós, negligint la gràcil petja que els seus mots infligien en aquella pobra ànima, i amb un somriure magnífic, aliè al tuf insuportable de les seves alendes, prosseguí:

I la forma dels minuts
és la metàfora perfecta
de l'esperit orb de la llum,
de la matèria ancestral que ens apropa
al misteri més ocult,
a la veritat més dolorosa,
al sentit més primigeni
de la nit desconeguda.
Som la fosca sagrada,
la fimosi del llenguatge.

La darrera doble ela, de «llenguatge», la digué amb cura, conscient que precedida d'una altra ela podia ser una trampa mortal per al seu paladar enrajolat. Tanmateix, com era previsible, s'escapà una mitja «i». I Pere-Mateu Frau-Cabot esbossà una carussa, una ganyota ridícula, que semblava recuperada del seu repertori a la tassa del vàter. Tot el cerimonial delicadíssim del fraseig i l'articulació, de l'encanteri i dels focs artificials de la lírica, en un instant, se n'havia anat en orris. Es feren dos o tres segons de silenci. D'un silenci tibant i incòmode. Fins que algú va aplaudir, molt tímidament. Una jove de pòmuls tísics, des del fons de la sala, repicava amb turpitud les mans, més amb els dits que no amb els palmells. Ràpidament, l'aplaudiment va ser unànime, com ocorre sempre en aquestes circumstàncies. Pere-Mateu Frau-Cabot sospirà alleugerit. Qui havia interromput aquell silenci interminable era Àngela Torrent.

Àngela Torrent estava promesa amb Pere-Mateu Frau-Cabot. Ella era essencialment una jove insulsa i apocada. Treballava

per la principal revista de moda del país. Competent, això sí, però mancada d'esperit i d'empenta, havia arribat al càrrec de rebot, després de fer una substitució temporal que havia resultat definitiva. Això li havia permès deixar de retocar fotografies de revistes de disseny d'interiors. Ara, en lloc de salons minimalistes, modulava els pòmuls, les mames i els culs de models anorèxiques. Pere-Mateu Frau-Cabot s'hi havia promès per pura conveniència. Àngela Torrent, per necessitat. Ell, que era un gormand fornit amb tanta pipella per als canapès i per a l'escalada social com poca per a l'amor, volia passejar una penyora presentable a tots els esdeveniments i actes de l'alta, la petita i la mitjana societat que omplien la seva atapeïda agenda. Ella, finalment, amb aquesta operació precipitada i gens meditada, havia aconseguit fer callar moltes boques, de padrines i ties velles, que l'havien condemnada a vestir sants abans d'hora. Havia pogut deixar, fins i tot, les pastilles.

L'agenda de Pere-Mateu Frau-Cabot no permetia distraccions. Exigia una disciplina fèrria i resignada. Aquell matí, en bon dissabte, a primera hora havien anat a una recepció al consolat italià per mor de la traducció d'alguns poemes seus per a una antologia de joves poetes. Després, a mitjan dematí, havien assistit a un *brunch* al Museu d'Art Contemporani amb motiu de la inauguració de l'exposició de les instal·lacions d'un prometedor *performer* de Malawi. A migdia, havien dinat en companyia del director de l'editorial que havia de publicar la seva primera novel·la, *El calvari dels epígons*, que, segurament, estava destinada a guanyar algun premi, pendent encara de determinar. I just abans del recital, havien fet un gintònic amb el celebèrrim

director d'art i assaig, com l'haurien anomenat els nostres pares, Camil Comes, que projectava fer un migmetratge sobre el primer poemari de Pere-Mateu Frau-Cabot i que els havia convidat a una festa aquell mateix vespre al seu xalet de la zona alta.

El recital havia estat un èxit. Àngela Torrent s'apropà al seu promès, que signava dedicatòries assegut a una butaca amb orelles. Pere-Mateu Frau-Cabot rubricava amb un elegant bolígraf fosforescent dues o tres pàgines amb perles de l'estil «Que la poesia t'acompanyi fins a l'últim mot de la teva existència» o «L'ombra i la llum són el biaix lasciú d'una mateixa alenada». Àngela Torrent i Pere-Mateu Frau-Cabot compartiren una mirada de complicitat. S'observaren un moment, abstrets de les companyies curioses que els envoltaven, i corroboraren, mútuament, que en l'altre hi havia un aliat perfecte i insubornable. I saberen que podien enfilarse junts a cims tortuosos i altíssims amb els ulls clucs. Que aquella aliança era dura com l'acer. Perquè no estava fonamentada en l'amor ni en cap altra passió mundana. Estava bastida sobre una ambició sense límits, sense judicis ni retrets. Sobre una ambició absoluta i radical. I en aquella mirada, en aquell fugaç instant de reconeixement mutu, hi havia quelcom honest i sincer. Quelcom translúcid que només ells dos sabien amb certitud què significava.